

RESSENYA CRÍTICA DEL LLIBRE DE L'IEB SOBRE *LES MODALITATS INSULARS*

El Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB, davant la publicació del llibre *Les modalitats insulars. Recull de formes lingüístiques normatives de les Illes Balears* a càrrec de l'Institut d'Estudis Baleàrics, vol fer les següents observacions:

1. D'acord amb la legislació vigent, l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears (article 35), en parlar de l'"Ensenyament de la llengua pròpia", diu el següent:

"La Comunitat Autònoma té competència exclusiva per a l'ensenyament de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, d'acord amb la tradició literària autòctona. Normalitzar-la serà un objectiu dels poders públics de la Comunitat Autònoma. Les modalitats insulars del català, de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, seran objecte d'estudi i protecció, sense perjudici de la unitat de la llengua.

La institució oficial consultiva per a tot el que es refereix a la llengua catalana serà la UIB. La Comunitat Autònoma de les Illes Balears podrà participar a una institució adreçada a salvaguardar la unitat lingüística, formada per totes les comunitats que reconeixin la cooficialitat de la llengua catalana."

El mateix diu la Llei de Normalització Lingüística en la disposició Addicional 3^a: "Així mateix, d'acord amb la Disposició Addicional 2a. de l'Estatut d'Autonomia, la institució oficial consultiva per a tot quant faci referència a la llengua catalana serà la UIB". D'altra banda, l'article 14, punt 2, en parlar de la toponímia, torna a esmentar explícitament que les determinacions en matèria toponímica s'han de fer amb l'assessorament de la UIB.

Doncs bé, l'IEB, entitat adscrita a la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats del Govern de les Illes Balears, ha prescindit en aquest cas de l'assessorament tècnic de la UIB com a organisme assessor en matèria lingüística.

2. És un fet positiu que aquesta publicació representi un rebuig de les tesis secessionistes de determinades institucions privades, en atènyer-se a la normativa i/o a les recomanacions de l'IEC en matèria lingüística. De fet, fins i tot en alguns casos, presenta com a formes normatives determinades construccions que l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) esmenta només com a recomanacions i/o propostes d'ús en determinats usos orals en la seva *Proposta d'estàndard oral*.

3. Des del punt de vista dels objectius i de l'orientació de l'obra, no s'entén com es parla de les modalitats insulars sense, prèviament, parlar del concepte de modalitat lingüística, forma en què es manifesta la variació lingüística en els seus diversos usos en els eixos geogràfic, temporal, social i en els registres d'ús.

4. La presentació de la variació de la llengua hauria de tenir sempre com a eix vertebrador la llengua comuna, la llengua estàndard, que és la principal modalitat en què es presenta la llengua per a complir les funcions de qualsevol llengua moderna de cultura.

5. Sembla que els responsables de l'obra obliden que, ja des de fa molts d'anys, l'Institut d'Estudis Catalans, a través de les diverses publicacions sobre normativa (gramàtica, DIEC, etc.), ja tenen en compte moltes de les modalitats lingüístiques insulars, si compleixen determinades condicions de genuïnitat, extensió d'ús i utilitat.

6. D'altra banda, són també diverses les publicacions més o menys recents que mostren la diversitat d'usos de la llengua en els àmbits geogràfic, social i de registres d'ús, que parteixen del català insular, però que tenen en compte també la unitat de la llengua i els paral·lelismes amb d'altres formes del territori lingüístic. En poden ser bons exemples, citats a la bibliografia de l'obra comentada, la *Proposta de model de llengua per a l'escola de les Illes Balears*, a càrrec d'Antoni I. Alomar i Joan Melià (COFUC, Editorial Moll, 1999) i *La llengua catalana a Mallorca. Propostes per a l'ús públic*, d'Antoni I. Alomar, Gabriel Bibiloni, Jaume Corberà i Joan Melià (CIM, 1999), etc.

7. La presentació del material en la seva diversitat resulta poc orientativa per a l'usuari que vulgui

conèixer en determinades situacions d'ús quina és la forma més adient. Hauria estat particularment útil distingir les formes insulars que tenen també paral·lelismes amb d'altres variants geogràfiques de la llengua. En aquest sentit, si es volia seguir l'orientació de la proposta de l'estàndard oral de l'IEC, hauria estat bo veure quines són les modalitats d'àmbit general, compartides per dos o més grans dialectes, i quines només són pròpies de les Balears, i, per tant, d'àmbit restringit, o pròpies d'un sol gran dialecte.

8. No queda tampoc especialment clara l'orientació a seguir en el cas de les formes adequades en determinats usos informals, a diferència d'altres formes pròpies d'usos més formals, o en el cas d'aquelles que són admissibles en usos espontanis, però que són no recomanables en usos no espontanis lligats a la formalitat.

9. Pel que fa als aspectes més estrictament tècnics, hauria estat particularment útil que el text hagués estat revisat en els aspectes fonètics i gramaticals, ja que hi ha algunes afirmacions o descripcions que a l'hora d'ara són ja una mica obsoletes o, fins i tot, inexactes.

10. Un altre dels aspectes millorables és la confusió que hi ha, en determinats casos, entre la descripció del so i la seva representació gràfica en lletres o grafemes.

11. Finalment, el Departament de Filologia Catalana i Lingüística General vol fer constar que segons l'acord executiu sobre competència científica en matèria de política lingüística de 25 de març de 2003, "és l'òrgan científic de la Universitat de les Illes Balears en les qüestions que afecten la fixació normativa de la llengua catalana i en la funció d'assessorament que l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears i la Llei de Normalització Lingüística atorguen a la Universitat". En aquest sentit el Departament reitera la seva total disposició a contribuir al coneixement i a la difusió de la normativa de la llengua catalana i a la seva normalització i per això es posa a la disposició de qualsevol persona o institució, pública o privada, que vulgui comptar amb el seu assessorament.

Palma, març de 2014.